

Omogućuju li obrazovni sustavi u svijetu svojim učenicima da budu uspješni? Sedamdeset i devet zemalja, uključujući Hrvatsku, nestrpljivo iščekuje da se u utorak objave rezultati ispitivanja PISA, OECD-ova testiranja znanja i vještina učenika.

Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD) pokrenula je 2000. Međunarodni program ispitivanja znanja i vještina učenika, poznatiji pod nazivom PISA, kako bi vrednovala znanja učenika u prirodoslovlju, matematici i pismenosti.

U zadnjem ispitivanju 2016., azijske zemlje, na čelu sa Singapurom, bile su najbolje.

U početku dočekano s nepovjerenjem nacionalnih donositelja odluka, ispitivanje je postalo nezaobilazan barometar za vlade koje se na njega pozivaju kako bi opravdale svoje izbore kada je riječ o obrazovnim politikama.

Unatoč stanovitim kritikama, to golemo ispitivanje (ukupno se testira 600.000 učenika) pruža puno pouka.

U sedmom ispitivanju, čiji će rezultati biti objavljeni u utorak, "dominanta" je čitalačka pismenost, kao i 2000. i 2009.

Problematika popisa pobjednika

PISA testira učenike u dobi od 15 godina, izabrane tako da čine reprezentativne uzorke. Kao i u svakom ispitivanju, postoje margine pogreške o kojima treba voditi računa.

Po mišljenju Julien Greneta, znanstvenika Pariške škole ekonomije, "dimenzija pobjednika" PISA-e je krhka jer se ne temelji na jako velikim uzorcima. U Francuskoj, primjerice, (zemlji koja je 2016. po rezultatima bila prosječna), testira se 5000 do 6000 učenika, odnosno osmero na 1000, kaže sa žaljenjem.

"Potrebno je ići izvan okvira običnog klasificiranja", ističe Thierry Rocher, čelnik ureda za vrednovanje učenika pri DEPP-u, odjelu za statistike francuskog ministarstva obrazovanja.

Po njegovu mišljenju, ono što je važno je da se analiziraju snage i slabosti svakog obrazovnog sustava.

"U Francuskoj, učenike se u prvom redu uči da odgovore nauče napamet, a ne da ih previše traže", rekao je direktor odjela za obrazovanje OECD-a Andreas Schleicher u razgovoru za Journal du Dimanche.

Da bi se ispravno razumjelo ispitivanje, potrebno je analizirati poziciju neke zemlje unutar skupine usporedivih zemalja: primjerice, Francuske u odnosu na 35 bogatih zemalja OECD-a.

Temeljne pouke

Najbolje rezultate na PISA-i do sada su postizale zemlje posve različitih kultura kao što su

Južna Koreja, Kanada, Finska.

Anglosaksonske zemlje kao što su SAD i Ujedinjeno Kraljevstvo ne briljiraju baš.

PISA je omogućila da se rasvijetli utjecaj društvenog podrijetla učenika na njihove školske rezultate. Ti zaključci izvučeni su iz "kontekstualnih" upitnika, koji traže od učenika informacije o njihovom društvenom položaju, obiteljskoj situaciji i njihovoj percepciji škole.

U Francuskoj, gdje je taj utjecaj izraženiji nego u drugim zemljama OECD-a, međunarodno ispitivanje je "odigralo ulogu osvještavanja", pridonijelo izmjenama u sustavu obrazovanja za učenike na područjima s najvećim društvenim problemima, kaže Rocher.

Druga pouka izvučena iz PISA-e koju treba "pozorno pratiti" ove godine, smatra on, razvoj je učenika s poteškoćama.

Ispitivanje PISA, čije će rezultate OECD objaviti u utorak, svake tri godine vrednuje učinkovitost obrazovnih sustava i služi kao važan pokazatelj vladama prilikom opravdavanja politika koje se ponekad jako razlikuju.

Što mjeri PISA?

Taj Međunarodni program ispitivanja znanja i vještina učenika provodi se od 2000., a obuhvaćeni su učenici u dobi od 15 godina.

Provjeravaju se tri područja: čitalačka pismenost, matematika i prirodoslovlje. U svakom ispitivanju, jedno od ta tri područja određeno je kao "dominantno" i temeljitije se provjerava. U 2018. to će bila čitalačka pismenost, kao i 2009. i 2000.

Većina pitanja, njih 70 posto, odnosi se na tu dominantnu temu, a 30 posto na ostale dvije.

PISA uključuje i upitnik o obiteljskoj situaciji i sociokulturnom položaju učenika te njihovoj percepciji škole.

Tko sudjeluje?

Zadatke je u svibnju 2018. rješavalo 600.000 učenika u 79 zemalja i teritorija, što je uzorak koji je predstavljao 32 milijuna učenika u dobi od 15 godina.

Riječ je o nasumičnom uzorku, ali obuhvaća učenike privatnih i javnih škola, kako bi se postigla reprezentativnost.

Većina učenika pohađa srednju školu (63 posto opću gimnaziju, 14 posto strukovnu srednju školu), a ostali su pri kraju osnovne škole.

Nekoliko zemalja ili teritorija pridružilo se 2018. ispitivanju: Saudijska Arabija, Bjelorusija, BiH, Brunei, Maroko, Filipini i Ukrajina.

Kako izgledaju testovi?

Učenici moraju pokazati da mogu "razumjeti i koristiti pisani tekst, ali i razmišljati o njemu i angažirati se".

Procjenjuje se "sposobnost učenika da koriste znanje u svakodnevnim životnim situacijama, da analiziraju, razmišljaju i komuniciraju na učinkovit način", istaknuo je Thierry Rocher, čelnik ureda za vrednovanje učenika pri DEPP-u, odjelu za statistiku francuskog ministarstva obrazovanja.

Pitanja su u obliku zadataka višestrukog izbora, ali i otvorenog tipa, na koja se traži kratak pisani odgovor.

Ispitivanje se od 2015. provodi na računalima.

Traje tri i pol sata, od čega je dva sata predviđeno za test, a sat i pol za upitnik o školi, društvenom položaju i obiteljskoj situaciji.

Tko su dobri đaci?

PISA je u početku među dobre đake svrstavala nordijske zemlje, na čelu s Finskom.

Kada se broj sudionika povećao, briljiralo je više azijskih zemalja ili gradova poput Šangaja i Singapura.

Njemačka se spektakularno popravila zahvaljujući reformama pokrenutim nakon razočaravajućeg rezultata 2000. godine.

(Hina)

